

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

I det glimrande mörkrets djup

Om religiöst gränsöverskridande, identitetssökande och meningsskapande i
svensk extrem metallyrik

Robert Andersson

2010

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Religionsvetenskap
Religionsvetenskap C
Människa-natur-religionsprogrammet

Handledare: Juan Carlos Gumucio
Examinator: Peder Thalén

Abstract

This study is an attempt to investigate religious perceptions and its development, function and connection to religious practise within the Swedish extreme metal scene. This is performed mainly by a qualitative method of investigation, studying lyrical content published on a number of extreme metal albums, thereafter relating the lyrical progression to the progression of the scene as a whole and also to the development of individual religious belief and practise.

The lyrically expressed manifestations of religiosity within the extreme metal scene prove to be related to religious practise in some cases, most visibly in the Christian parts of the scene. The study also indicates that development of religious expression often is evident regardless of religious preference. This development also regularly relates to an increase in musical evolution and prowess often achieved with increased age and maturity.

Musically and lyrically, the extreme metal scene displays transgressive attributes which assist both individual and group in the process of creating identity, meaning and individuality. Experiencing extreme metal, in concert or in the privacy of one's own home, can be one way of perceiving spirituality in this modern age.

Keywords

Identity, transgression, music, music lyrics, heavy metal, extreme metal, black metal, religious development, religious practise, Satanism, esotericism, asatrú, Christianity, meaning.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Keywords	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning.....	4
1.1 Religionen och musiken	4
2. Syfte och frågeställning	5
3. Material	6
4. Metod.....	7
4.1 Definition av källmaterial.....	7
4.2 Litteratur	7
4.2.1 Teoretiska utgångspunkter för arbetet	7
4.3 Tidigare forskning	9
4.3.1 Problematisering av forskning om extrem metal och subkulturella fenomen.....	10
5. Bakgrund	10
5.1 Hårdrockens ursprung	10
5.2 Extrem metals ursprung	11
6. Undersökning	12
6.1 Tidiga uttryck för religiösa teman i svensk hårdrock	13
6.1.1 Med kristen inspiration:Jerusalem	13
6.1.2 Sataniskt influerad:Bathory.....	14
6.2 Det nya svarta: Satanismen i svensk black metal	16
6.3 I Tor och Odens namn: Fornnordisk religion och asatro i svensk extrem metal.....	23
6.4 Den vänstra handens väg: Ockultism och esoterism i teori och praktik.....	26
6.5 De oväntade apostlarna: Kristendomens representanter i den extrema metalscenen	29
7. Analys	31
8. Sammanfattning.....	36
Käll- och litteraturförteckning.....	37
Litteratur	37
Fonogram.....	39
Otryckta källor	40
Tidskrifter och magasin.....	40
Internetresurser.....	40
Appendix: Definition av subgenrer inom extrem metal.....	41

1. Inledning

1.1 Religionen och musiken

Religiösa föreställningar och teman har i många år haft en plats i olika musikaliska sammanhang. Många av de sånger som i dag tillhör vårt gemensamma kulturarv har sitt ursprung i en religiös kontext, till exempel är många psalmer i dag allmänt använda utanför kyrkliga sammankomster. Ofta har religion fungerat som en inspiration för musik- och lyriskskapande. I västerlandet har det då främst varit den kristna världsbilden som stått som inspirationskälla och det är framför allt kristna värderingar som har manifesterats även i den svenska traditionen.

Från 1970-talet och framåt utvecklades en subkulturell musikrörelse, hårdrocken, där det med tiden framträdde musikgrupper som utforskade alternativa beskrivningar av religiositet och som inte accepterade den kristna världsbilden som den mall man använde för sitt textspråk. I synnerhet utanför hårdrockens huvudfåra, i vad som kan klassificeras som en förgrening kallad *extrem metal*, har religiösa fenomen och yttringar av personlig religiositet haft en understundom framträdande plats. Den svenska delen av rörelsen har länge haft något av en särställning och är allmänt välrenommerad för sin rika flora av musikgrupper, något som bland annat beror på den höga levnadsnivån och den goda kvaliteten på den svenska musikskolan historiskt sett.¹

Extrem metal är en vanligt använd term i sentida akademiska arbeten, vilka täcker in flera andra subgenrer, exempelvis death metal, black metal, grindcore och doom metal.² Det finns helt klart fog för en sådan här avskiljning, vilken också är allmänt propagerad för av genrens aktörer.

Den svenska extrema metalscenen är vital än i dag och är internationellt respekterad för sin initialt nyskapande, transgressiva och innovativa hållning, kanske framför allt när det gäller de musikaliska kvaliteterna, men även textmaterial och den grafiska presentation

---

¹ Kahn-Harris 2007:108

² Bennett & Kahn-Harris, 2004:108

musikgrupperna använt sig av var vid dess inception till stora delar något nytt.³ Samtidigt som denna musikärelse varit intimt sammanhållen genom kontakt mellan de olika grupperingarna, är den också differentierad i så måtto att det finns en viss spridning i de religiösa teman de behandlar.

Ambitionen i detta arbete är att undersöka hur religionen i den svenska delen av den extrema metalscenen har tagit sin början, för att sedan se vilken utveckling som har skett och vilka följder detta har fått. Jag kommer härvidlag att undersöka flera olika delar av den extrema metalscenen i Sverige, som är en på många sätt fragmentarisk post-subkultur med emellanåt suddiga gränser gentemot sin omgivning. Satanism, ockultism, asatro och, trots allt, kristendom är några av de trosförställningar som finns relativt frekvent representerade i den svenska scenen, vilket det kommer att ges exempel på och som sedan också diskuteras. I detta arbete skall inte de rent musikaliska aspekterna beröras närmare, utan fokus ligger på religionen i den svenska musikscenen.

2. Syfte och frågeställning

Mitt syfte med denna uppsats är alltså att undersöka religionen i den svenska extrema metalscenen, för att ta reda på hur den har utvecklats genom åren och på vilket sätt. Jag vill också analysera i vilken mån den verbalt uttryckta religiositeten är kopplad till religiöst utövande, och vilka funktioner den uttalade och praktiserade religionen eventuellt kan fylla som meningsskapare och identitetsbärare för individen och gruppen.

Något som i liten utsträckning har behandlats i tidigare forskning är just hur den uttryckta religiositeten i extrem metallyrik utvecklas under en musikgrupps karriär, vilket då också är beroende av individernas utveckling av tro. *Thomas Bossius* har i sin forskning beskrivit framför allt black metal-lyrik men inte utforskat hur den utvecklas över tid. Där Bossius menar att detta subkulturella uttryck i mångt och mycket hör ungdomstiden till,⁴ och *Keith Kahn-Harris* fokuserar på den extrema metalscenens tendenser att utveckla gränsöverskridande, vill jag undersöka hur just religiositeten utvecklas, och då även efter adolescensen.

---

³ Kahn-Harris 2007:108-109

⁴ Bossius 2003:145

Jag ämnar besvara följande frågor i denna uppsats:

- Vilka former har det religiösa uttrycket i den svenska extrema metalscenen tagit, och går det att se förändring i dessa över tid?
- Är den verbalt beskrivna religiositeten också kopplad till religiös praxis?
- Vilken funktion fyller de religiösa yttringarna som uppvisas i den extrema metalscenen?

3. Material

Det källmaterial jag använt och analyserat i denna uppsats är främst textmaterial producerat av artister inom den extrema metalscenen. I detta material kan också ingå textstycken som inte i strikt mening är musiklyrik, även annat textmaterial med religiös anknytning kan på dessa skivsläpp förekomma i vissa fall.

Samtlig musiklyrik som det citeras från eller hänvisas till går att läsa online på www.darklyrics.com eller www.metal-archives.com.

En annan sorts källmaterial hämtas från intervjuer i diverse musiktidningar och litteratur, där aktiva medlemmar i den extrema metalscenen med jämna mellanrum torgfört sina religiösa föreställningar. Här återfinns både svenska och utländska källor.

I tillägg till detta har jag använt mig av både akademisk och icke-akademisk litteratur om extrem metal, som till exempel mera allmänna subkulturella skildringar där det också finns utdrag ur intervjuer. I den akademiska litteraturen finns också olika infallsvinklar på hur den extrema metalscenen och dess element kan förstås och tolkas. Utdrag ur intervjuer hämtas också emellanåt från musikmagasin och tidningar som är förankrade i subkulturen, då dessa tillhandahåller möjlighet att ta del av uttalanden från extrema metalband som sällan låter sig intervjuas i mera allmän press.

4. Metod

4.1 Definition av källmaterial

Jag kommer att använda en kvalitativ undersökningsmetod, där jag undersöker källmaterialet för att kunna presentera en helhetsbild av hur det religiösa uttrycket i den undersökta musikärelsen har tagit sig uttryck, och i vilken utsträckning detta kan anses speciellt för densamma. Med källmaterial menas då material producerat av aktörer i musikscenen, alltså album eller andra skivsläpp, och det text- och grafikmaterial som utgör innehållet. De musikaliska aspekterna kommer generellt inte att behandlas.

4.2 Litteratur

I tillägg till de källor jag refererar till har jag också en del referenslitteratur, här återfinns såväl akademisk litteratur som mera allmänna subkulturella skildringar. Jag kommer också att relatera till tidigare forskning i ämnet, specificerad på annan plats.

Till litteraturen vänder jag mig också för att finna tidigare analyser av och exempel på religiösa uttryck i extrem metal. Då mycket av den tidigare forskningen är analyser av den extrema metal-scenen som subkulturellt fenomen, där religiösa aspekter endast behandlas ytligt, blir det nödvändigt att ha ett stort litteraturmaterial att undersöka.

4.2.1 Teoretiska utgångspunkter för arbetet

Arbetet stödjer sig alltså på och relaterar till en del tidigare forskning. Som utgångspunkter används framför allt två forskares teorier:

Thomas Bossius har producerat en rad arbeten om religion i rockmusik, bland annat i sin avhandling *Med framtiden i backspegeln*. Bossius arbete är till hälften vikt åt en undersökning av black metal-kulturen. Han påstår bland annat att musiken och religionen i denna specifika subkultur fungerar som en meningsskapare i en senmodern värld.⁵ Han beskriver också att religionen här har funnit en väg att existera utanför de traditionella kyrkorna och större religiösa sammanslutningarna, som en form av privat religiositet där det är möjligt att skapa sin egen mening.⁶ Påståendet om att religiositeten i black metal-kulturen på många sätt

---

⁵ Bossius 2003:170, 285

⁶ Bossius 2003:292

fungerar som en meningsskapare anser jag vara riktig och jag menar också att den är viktig i processen att bygga upp sin unika identitet. Mitt arbete särskiljer sig från Bossius forskning framför allt genom att jag undersöker utvecklingen av religiositet i den subkultur som här är aktuell, där Bossius tidigare har analyserat och beskrivit själva det religiösa uttrycket.

Keith Kahn-Harris har i sina arbeten fokuserat på subkulturella fenomen, med särskild vikt på extrem metal. I hans forskning finner vi en nydefiniering av den sociala struktur som ofta definierats som "subkultur". Begreppet har enligt Kahn-Harris inte längre samma bärighet på dagens ungdomskulturer där gränserna är mer flytande och abstrakta än någonsin, och han för därmed fram åsikten att konceptet "scen", som redan använts ett antal gånger i denna text, har en större relevans som definition.⁷ Scenen som begrepp är lösare i konturerna än en klart definierad subkultur, som människor kan identifiera sig med och känna en tillhörighet med. I en scen deltar individen på olika sätt och i varierande grad, och det går att glida mellan scener på ett sätt som inte allmänt accepterats inom tidigare subkulturer. Benämningen scen har under relativt lång tid varit en accepterad term inom extrem metal, där definitionen har använts för att beskriva olika fragment inom den större subkulturen hårdrock. Jag menar att det är riktigt och relevant att använda konceptet scen inom extrem metal, då det på ett adekvat sätt beskriver rörligheten inom extrem metal och den acceptans som numera finns för individuellt identitetsskapande. Dock har begreppet subkultur fortfarande en viss relevans och är användbart för att beskriva det större sociala sammanhang inom vilket denna scen utvecklats. Båda dessa termer kommer att användas i arbetet.

Kahn-Harris har också beskrivit att participanter i den extrema metalscenen bejakar transgressiva tendenser och utforskar och testar kulturens ytterligheter, bland annat är den diskursiva transgressionen framträdande medan den musikaliska har snävare gränser att hålla sig inom.⁸ Jag kommer i detta arbete att undersöka utvecklingen i det religiösa uttryckssättet över tid, för att se om den extrema metalscenen i detta avseende fortfarande har transgressiva egenskaper, eller om den riskerar att upprepa sig själv och därmed inte längre fylla denna funktion.

---

⁷ Bennett & Kahn-Harris 2004:13

⁸ Kahn-Harris 2007:34-41

4.3 Tidigare forskning

Tidigare svensk forskning om den svenska extrema metalscenen har som tidigare nämnts producerats av Thomas Bossius i dennes avhandling *Med framtiden i backspegeln*, som främst rör sig i den svenska och norska delen av black metal-rörelsen. Bossius har också producerat en hel del annat material berörande relationerna mellan religion och musik. Den absolut mest undersökta delen av extrem metal är den norska black metal-scenen, vilken också behandlas i Didrik Söderlinds och Michael Moynihans *Lords of Chaos*. Den norska scenen berörs då den haft ett inflytande också på den svenska scenen, och visst utbyte av idéer och musikanter har skett mellan de båda.⁹

Forskning om den mer omfattande heavy metal- kulturen har genomförts i stor omfattning i framför allt de anglosaxiska länderna, och där Donna Weinsteins *Heavy Metal: A cultural sociology* är en extensiv genomgång av kulturen och de sociologiska faktorerna bakom denna. För denna undersökning har den begränsat inflytande, då den är författad vid en tidpunkt då extrem metal var en marginell företeelse, vilket leder till att den inte ägnas många rader. En mer uppdaterad och specialiserad inblick i just extrem metal fås i Keith Kahn-Harris *Extreme Metal* som tidigare nämnts som en av de mest betydelsefulla källorna till akademisk information om extrem metal. Daniel Ekeroth har i sin bok *Swedish Death Metal* producerat en detaljerad genomgång av den svenska death metal-scenen, som däremot inte berör de religiösa aspekterna annat än i förbigående.

Det religiösa uttrycket i extrem metal är inte heller begränsat till ockulta och satanistiska sådana, utan det finns även grupper som för fram mer traditionellt kristna värderingar, och även den förkristna religionen i Norden tjänar som en inspirationskälla för många band. Dessa aspekter av religion i den extrema metal-scenen är inte alls lika grundligt behandlade som de som har med satanism och ockultism att göra, måhända för att mediaexponeringen inte alls har varit densamma och antalet aktörer har inte heller varit så stort som inom exempelvis black metal.

I allmänhet har tidigare forskning om hårdrock varit inriktad på de mera allmänna former som har uppnått en stor popularitet och varit föremål för mediaexponering. Först på senare år har de mera extrema formerna av hårdrock blivit föremål för akademiska undersökningar, men

---

⁹ Baddeley 1999:192-193, Ekeroth 2006:280

inte mycket har skrivits om just religionens roll i dessa. Arbeta om musik i världens olika religioner har också presenterats i Lawrence E. Sullivan's *Music in the World's Religions*, perspektivet är dock ett annat och fokuserar på musik i en religiös kontext, där jag talar om religion i ett musikaliskt sammanhang. Här finns utrymme för en undersökning angående religionens roll inom extrem metal, inte endast black metal, som bara är ett av många uttryckssätt under detta paraply.

4.3.1 Problematisering av forskning om extrem metal och subkulturella fenomen

Ett problem som är evident i en del av den tidigare forskningen om extrem metal är vilken relation forskaren har till den subkulturella scen som utforskas. Det finns gott om exempel på akademiska arbeten i ämnet där skribenten i varierande grad har haft kopplingar till scenen.¹⁰ På samma gång som detta ger tillgång till en instinktiv förståelse av annars ganska okända fenomen kan det också leda till ett ifrågasättande av forskningens objektivitet och trovärdighet. Saken diskuteras närmare av Marcus Moberg i dennes avhandling *Faster for the master*.¹¹ Även i mitt fall finns en relation till och förförståelse av den extrema metalscenen vilken jag anser nödvändig att nämna. Ambitionen har naturligtvis varit att förhålla mig strikt neutral i förhållande till de fenomen som undersöks, och undvika subjektiva värdeomdömen och göra urvalet av undersökningsobjekt så relevant som möjligt. I valet av undersökningsobjekt blir det nödvändigt med en avgränsning då arbetet annars skulle svälla bortom alla proportioner. Därmed har jag konsekvent begränsat urvalet till musikgrupper som varit viktiga och ledande i utvecklingen, genom att de antingen varit bland de första eller att de varit särskilt innovativa.

5. Bakgrund

5.1 Hårdrockens ursprung

Då arbetet till viss del handlar om fenomen som ej kan anses vara allmänt kända är det nödvändigt att ge en kort bakgrund till dessa. Den musikaliska genre som i dag allmänt definieras som hårdrock anses ha sin begynnelse i brytpunkten mellan 1960- och 70-tal, och fundamenten till genren lades på plats av band som *Black Sabbath* och *Led Zeppelin*, vilka i

---

¹⁰ Detta kan exemplifieras med en del av de forskare som används som referenser i föreliggande arbete, som Kahn-Harris, Nilsson, Moberg.

¹¹ Moberg 2009:49-52

sin tur hämtade mycket av sin inspiration från rock n´roll och från den svarta bluesen.¹² Den vände sig ursprungligen framför allt till vad som kan betecknas som vit arbetarklass, något som i västvärlden stämmer också i dag, även om rörelsen spritt sig över världen och är mer eller mindre globalt förekommande.¹³ Det var en fråga utöversynpunkt huvudsakligen anglosaxisk företeelse den första tiden, och det var egentligen inte förrän senare som andra länder anammade musikstilen. I stort sett under hela 70-talet drog många av de större banden stora åskådarskaror till sina konserter. Vid slutet av decenniet fick hårdrocken konkurrens av framför allt punkrörelsen, som drog till sig stora skaror fans av ungefär samma typ som traditionellt tidigare hade sökt sig till hårdrocken. Detta ledde till att vissa band lät sig influeras av punken, och tog till sig en del av dess musikaliska uttryck, främst när det gällde musikens tempo men också i den attityd kreatörerna hade till musiken, där spelskicklighet var underordnad skaparviljan.¹⁴ I England växte härmed vad som kallas New Wave of British Heavy Metal (NWOBHM) fram under tidigt 1980-tal.¹⁵

Textmässigt behandlade en del av de första hårdrocksbanden delvis religiösa teman. En del av Black Sabbaths texter berörde ockulta ämnen, och man blev också frekvent beskyllda för att vara satanister. Senare har framkommit att så inte var fallet, ett par medlemmar är däremot öppet kristna. Under andra halvan av 70-talet och början av 80-talet var det sedan inte speciellt vanligt med religiösa anspelningar i hårdrockslyrik.

5.2 Extrem metals ursprung¹⁶

Black metal i sin tur dök först upp som företeelse på tidigt 1980-tal. Det engelska bandet *Venom* gjorde 1982 ett album som kallades just *Black Metal* och fick stor uppmärksamhet, för att efter ytterligare ett par album med satanistiska teman mer och mer tyna bort då de musikaliska kvaliteterna var tveksamma. Pionjärerna kom nu istället främst från de nordiska länderna, *Mercyful Fate* från Danmark, *Bathory* från Sverige och senare *Mayhem* från Norge.¹⁷ Dessa tre band uppvisade stora musikaliska olikheter, men deras tidiga alster hade det gemensamt att deras texter var öppet satanistiskt influerade och deras konvolut var fulla av religiös symbolik. I detta sammanhang bör också schweiziska *Hellhammer* och *Celtic*

---

¹² Weinstein 1991:11

¹³ Bennett & Kahn-Harris 2004:117

¹⁴ Exempel på detta förhållningssätt till musikskapande finns i riklig mängd, för exempel se Mudrian 2004:31.

¹⁵ Weinstein 1991:44

¹⁶ För en mer detaljerad beskrivning av extrem metals kännetecken, se Kahn-Harris 2007:2-5.

¹⁷ Moynihan & Söderlind 2003: 11-21

Frost nämnas som pionjärer.¹⁸ Parallellt med den tidigare formen av black metal utvecklades andra former av extrem metal, vilka fick ett större kommersiellt och även medialt genomslag, först thrash/speed metal och senare death metal. Vissa av dessa band hade också en satanistisk framtoning, till exempel *Slayer*, *Morbid Angel* och *Deicide* från USA, vilka använde ett satanistiskt bildspråk på sina omslag och där framför allt de två sistnämnda hade öppet kristendomsfientlig lyrik, vilket parades med kontroversiella uttalanden.¹⁹

Frekvensen av nordiska musikgrupper med ett satanistiskt textspråk ökade explosionsartat på tidigt 90-tal, med en uppsjö av nybildade sådana band, framför allt från Norge, men även från Sverige.²⁰ De drog ofta inspiration från i stort sett samma källor: *Venom*, *Bathory*, *Celtic Frost* är flitigt nämnda i intervjuer med representanter från de nordiska black metal-banden. De norska banden, såsom *Emperor*, *Darkthrone* och *Satyricon*, har haft ett stort inflytande på hur black metal-genren har utvecklats och många band ur denna generation är fortfarande aktiva i dag. Tendensen med mängder av dylika musikgrupper har sedan planat ut till en mer konsekvent nivå, men det finns än i dag ett stort antal sådana i de nordiska länderna. Som vi senare kommer att se är de religiösa uttrycken inom svensk extrem metal inte heller begränsade till satanism och ockultism.

6. Undersökning

I denna undersökning kommer jag att börja med att analysera de allra tidigaste formerna av beskriven religiositet i svensk hårdrock, för att sedan arbeta mig kronologiskt genom floran av band som har producerat musiklyrik med religiösa förtecken, från 1970-talet och fram till dags dato. Jag har valt att inleda med de tidigaste uttrycken separat då de, framför allt *Bathory*, haft ett stort inflytande på sentida band och deras utveckling. Den kronologiska formen är vald för att underlätta överblicken över scenens utveckling som helhet.

---

¹⁸ Dessa två band är intimt sammankopplade, då två av medlemmarna efter *Hellhammers* upplösning omedelbart formade *Celtic Frost*, och det ses ofta som att det finns en sorts kontinuitet mellan de båda. För referens se till exempel *Ekeröth 2006:277*.

¹⁹ *Mathews 2009: 182*, *Baddeley 1999: 171-175*, *McIver 2008*.

²⁰ *Beste 2008*, *Kahn-Harris 2007:4-5*, *105-106*

6.1 Tidiga uttryck för religiösa teman i svensk hårdrock

6.1.1 Med kristen inspiration: Jerusalem

Det som torde vara det tidigaste exemplet på religiösa yttringar inom svensk hårdrock är *Jerusalems* första album, släppt 1978. På det självbetitlade²¹ debutalbumet samsas ett kristet textspråk med vad som i dag skulle betecknas som mjuk bluesinspirerad hårdrock:

[...] Jesus Han är det underbaraste, som någonsin hänt mej
Jag kan ej minnas, att jag har känt mig så här
Oh, vad det sjunger här inne i mitt bröst
(Jerusalem: Jesus är det underbaraste, 1978)

Jerusalem fick på sin tid uppleva både hyllningar och kritik. Många troende tyckte inte att det var lämpligt med kristna texter till hårdrock, och en del ansåg att hårdrock var djävulens musik, en åsikt som är vanlig bland kristna även i dag.²² Texterna på detta album är skrivna ur ett evangelisk-kristet perspektiv, med fokus på glädjen och hoppet i den kristna tron, och upprepade hyllningar till Jesus som jordens och mänsklighetens frälsare. Det är lyrik utan större djup, budskapet som förmedlas är ytligt positiva tankar om hur Jesus är frälsningen från allt ont och den som kan rädda människan ur djävulens grepp.

Även senare texter förmedlar samma sorts budskap, om glädjen som finns i Jesus, hur frälsningen finns i honom och hur Satan är frestaren som bara vill människan ont. Här ser vi också att bandet utöver att skriva texter på svenska också översatte dem till engelska för skivsläpp på den internationella marknaden:

[...] you can also beat him and you surely will
Strike first it's your dominion
He's just a problem when you don't know
That Jesus is the Champion
So wherever you are, and wherever you go
Go cast the devil out, out
(Jerusalem: Catch the Devil, Catch the Thief, 1987)

---

²¹ Ett självbetitlat album är ett album som bär samma namn som bandet.

²² <http://www.jerusalem.se/>, 20100424

Det kristna budskapet tilltalade en del ungdomar, men bandet fick aldrig något egentligt genombrott på den profana marknaden. Jerusalem står som en representant för hur den tidiga kristna hårdrocken i Sverige såg ut. De hade ingenting med de extrema metalscenen som senare skulle växa fram att göra, utom möjligen som en tidig inspiratör för senare kristna extrema metalband.

6.1.2 Sataniskt influerad: Bathory

På den absolut motsatta änden av spektrat finns Bathory, som bildades 1983 och släppte sitt självbetitlade debutalbum 1984. Det har ett närmast primitivt musikaliskt uttryck, med punkinfluerad aggressiv hårdrock som spelas i, för den tiden, högt tempo.²³ Det textmässiga uttrycket är öppet sataniskt:

[...] the lies of Christ will lose
the ways of hell I chose
I drink the floating blood
defy the fury of God

I have turned my back on Christ
to hell I have sacrificed
I have made love to the Pagan Queen
the gates of hell I have seen
(Bathory: In conspiracy with Satan, 1984)

Inspirationen till det religiösa språk som används är huvudsakligen hämtat från de kristna bibliska berättelserna om Gud, Satan och helvetet. Det är utifrån dessa föreställningar som bilder av apokalyps och förstörelse målas upp. Satan beskrivs som den efterlängtrade herren som orsakar förödelse över världen och bringar Jesus på fall. De på förhand accepterade förutsättningarna är att Satan, enligt kristen trosåskådning, är den fallne ängeln som gjort uppror och blivit utkastad ur himlen, för att sedan ha helvetet som sin tillflyktsort varifrån han söker sprida sin ondska och planerar sin framtida uppgörelse med Gud. Texterna är relativt sett banala och inte alltid grammatiskt korrekta. De kan liknas vid små historier som omtalar kristna gestalter som svaga, där Satan istället representerar styrka, lust och vrede. Bathory's lyrik omtalar vanligtvis en religiös satanism men tar också emellanåt intryck från LaVey's huvudsakligen ateistiska satanism.²⁴

---

²³ Ekeröth 2006:277

²⁴ Har också kallats "sekulär" satanism, se Petersen 2009:44.

[...] it's the RETURN of the darkness and evil
It's the RETURN of the fire and flame
It's the RETURN of my master Satan
It's the RETURN of desire and pain
Sacrifice a virgin to the flames of burning Hell
Black Witch of beauty recite the words of spell
Gather masses run in circles scream for mercy cry of pain
No mercy for the blessed in Hell you all will burn in lord Satan's name
(Bathory: The Return of the Darkness and Evil, 1985)

Detta satanistiska koncept med relativt enkla, beskrivande texter höll bandet fast vid ända fram till sitt tredje album, *Under the Sign of the Black Mark*, vilket kom 1987. På nästföljande års album, *Blood Fire Death*, börjar en förändring skönjas med ett mera reflekterande, eftertänksamt tonfall och ett något nedtonat kristendomshat. Till 1990 års *Hammerheart* har sedan denna förändring blommat ut fullständigt, och de satanistiska föreställningarna är helt bortblåsta.²⁵ I dess ställe återfinns texter som närmast uteslutande handlar om förkristen nordisk myt, med berättelser om de gamla vikingarna och om asagudarna.

[...] the one-eyed God way up high
Who rules my world and the sky

Northern wind take my song up high
To the Hall of glory in the sky
So its gates shall greet me open wide
When my time has come to die
(Bathory: Song to Hall Up High, 1990)

Rent musikaliskt har man här också också rört sig mot ett mer episkt sound, med långa låtstrukturer som går hand i hand med texterna, som är av hymnliknande karaktär. På albumet *Twilight of the Gods* från 1991, som var menat att bli Bathory's sista album, fortsätts det på samma tema, med texter om forna tiders sed och människorna som levde i den. Det är ofta skildringar av långa resor eller blodiga slag som det skaldas om, små berättelser om hur världen kunde tolkas ur ett vikingatida perspektiv.

Bathory fortsatte senare, efter ett litet uppehåll, att släppa album under 90-talet och en bit in på 2000-talet, med vitt skilda inriktningar, såväl musikaliskt som textmässigt. Dessa var till

---

²⁵ Lewis 2001:106

största delen utan någon sammanhängande religiös tematik, så som var fallet på de tidiga releaserna.

Medlemmarna i bandet använde tidigt pseudonymer och framträdde väldigt sparsamt i media, vilket hjälpte till att skapa en tidig mytbildning om medlemmarna som satanister. Detta i sin tur ledde paradoxalt nog till ökad publicitet och även hög kredibilitet i underground-kretsar. Bathory's tidiga album är flitigt nämnda som inspirationskällor av sentida black metal-band, och covers på deras låtar är vanliga.²⁶

6.2 Det nya svarta: Satanismen i svensk black metal

Det norska black metal-bandet Mayhem, som hade figurerat sedan mitten av 80-talet, fick runt 1990 en rad efterföljare i Norge och trenden spred sig också till Sverige, kanske främst genom de kontroversiella uttalanden som frekvent kom från medlemmarna. Nedan citeras

Euronymous från Mayhem:

[...] vi är för fan inte ett humanitärt skojband! När vi säger att vi är inne på death metal betyder det att vi dyrkar döden. Det finns inget som är för rått, vidrigt eller sjukt. Folk som icke förstår det kan dra åt helvete.

[...] vad gäller Therion, som är det värsta av alla svenska band, har vi ett speciellt besked till dem: ifall de vågar komma till Norge och spela sin life metal ska vi döda dem. Hela Norges black metal-befolkning kommer vara där med sina knivar. Knivar som skär djupt.

(Close-Up Magazine #4, 1992)

I samma andetag som utvalda svenska band hyllades skulle alltså andra förgöras för att medlemmarna inte ansågs vara tillräckligt onda. Trots detta tog snart ett antal svenska band till sig black metal-soundet och delar av ideologin.²⁷

De musikgrupper som under tidigt 90-tal anammade detta sound refereras ofta till som ”den andra vågen” av black metal (den första bestod i stort sett av Venom och Bathory, med Mayhem tätt efterföljande).²⁸ I Sverige var innovatörerna framför andra band som var tidigt ute *Marduk* och *Dissection*.²⁹ *Abruptum* var ett annat band som brukar räknas till black metal-genren och som var väldigt tidigt ute. Deras musikaliska uttryck har ganska lite med black metal att göra, utan man ligger närmare noise-scenen eller mer avantgardistiska musikaliska

---

²⁶ Baddeley 1999:206

²⁷ Ekeroth 2006:295, Kahn-Harris 2007:106

²⁸ Petersen 2009:171

²⁹ Ekeroth 2006:285

fenomen. I deras fall är det istället främst estetiken och etiketten som deras skivbolag gav dem som ”the audial essence of pure black evil” som skapade anknytningar till musikgenren black metal.³⁰

Men de band som var föregångare i Sverige och plockade upp arvet från Bathory var alltså Dissection från Strömstad/Göteborg och Marduk från Norrköping. Vi ska börja med att undersöka vilka religiösa föreställningar som huvudsakligen framförs på dessa båda grupper debutalbum:

[...] we´re in the march of profanity
the darkest breed, again we´ll rise
forth against the flocks of the weak
we´ll approach a land forlorn

our hordes arrived / oh hordes of white,
watch us take your lives
as false you´ll fall, falseness disappear
(Dissection: A Land Forlorn, 1993)

Denna text beskriver en kamp mot ”de vita horderna”, sett i ljuset av det allmänna lyriktemat på albumet står det utom allt tvivel att det är de kristna horderna det syftas på, vilka också beskrivs som svaga, ett attribut som ofta tillskrivs kristenheten i black metal-lyrik. På albumet framkommer annars inga klart formulerade religiösa dogmer utan vad som återfinns är ganska generella hyllningar till ondskan och mörkret. Vi kommer att återkomma till Dissection längre fram i denna undersökning.

Genom att titta på Marduks texter ser vi att de har en något annorlunda infallsvinkel:

[...] the black goat of the woods with a thousand young
Friend and companion of the night
Thou who rejoices and brings terror to mortals
Heavens damnation
Total devastation
The Christian faith utterly destroyed
(Marduk: The Black, 1992)

---

³⁰ Ekeroth 2006:294

Marduk är aningen mer rättframma i sin lyrik. Här sägs att den kristna tron helt ska utplånas, ingen pardon således, vilket är ett genomgående tema för hela albumet. Krig skall föras mot kristenheten och dess representanter. Albumet innehåller ett flertal beskrivningar av tortyr och krigföring gentemot de kristna och deras gud i olika former, jämsides med hyllningar till mörkret och Satan. Vi ser också referenser till fiktiva varelser ur H.P. Lovecraft´s mytologi, något som inte är alldeles ovanligt inom extrem metal.³¹

Bandnamnet refererar till den babylonske stadsguden med samma namn,³² och från denna mytologi har flera band med anknytning till den svenska black metal-scenen tagit sina namn, andra exempel är *Tiamat* från Stockholm och *Gates of Ishtar* från Luleå. Här ser vi alltså exempel på att black metal-band inte endast rör sig kring satanistiska teman. Ockulta, mytologiska eller renodlat skräckartade teman integreras i estetik och lyrik för att skapa en helhet.

Marduk fortsatte länge med sin mer militanta framtoning, men under årens lopp har de skrivit även om ämnen som inte har direkt anknytning till satanism. De har till exempel gjort ett album med krigstema, *Panzer Division Marduk*.³³ Fortfarande är det även i deras senare produktion ett satanistiskt grundtema, om än inte längre lika direkt antikristet och mera poetiskt uttryckt, vilket vi kan se genom nedanstående textutdrag:

[...] I drank of Hell, to cleanse my soul of God, to reach the light on which thou dwellest
adversary, adversary, glorious slenderer and everything's adversary, whose blade alone split the tongues of the
world, yet shall the highest of truths mark thy crown
now as we turn to seek thy face, pour down thy redeeming wrath
(Marduk: Accuser/Opposer, 2007)

Utvecklingen har gått mot beskrivningar som är mera nedtonade och inte lika starkt kristendomsfientliga. Lyriken är fortfarande starkt oppositionell mot den rådande ordning som kommer från Gud. En sådan tendens finns hos flera tidiga black metal-band, varav det går att se att det med åldern och erfarenheten kan följa ett mera vidsynt och nyanserat sätt att uttrycka sig. Exempel på den raka motsatsen finns dock också, som vi snart kommer att bli varse.

---

³¹ Partridge & Christianson 2008:15, 40-42, Weinstein 1991:40, Kahn-Harris 2007:41, Lovecraft 1982: 320

³² Pettersson 1983:55

³³ Kahn-Harris 2007:41-42

Dark Funeral är ett svenskt black metal-band som vid mitten av 90-talet gjorde sig ett namn i Sverige genom sin uttalat satanistiska lyrik och med sina provocerande framträdanden i olika media.³⁴ Bland annat hävdade medlemmarna att de sov i kistor och betonade att deras debutalbum var ”en dedikerad hyllning till Satan”.³⁵ Ett exempel på hur Dark Funerals tidiga lyrik kunde se ut:

[...] Lucifer
Show me the secrets enshrined
the hidden source of eternal wisdom
that dwells within the abyss
infernally majestic
Guide me in my eternal search
Lead me to the ancient empire
of dark treasures that once were lost
(Dark Funeral: *The Secrets of the Black Arts*, 1996)

I texten omtalas Lucifer som bringaren av kunskap och kraft. Genom att förklara sin trohet till honom önskar berättarjaget nå en insikt i de mörka konsternas dolda hemligheter, som glömts bort under århundraden. Texterna på detta debutalbum behandlar i det stora hela framför allt Satans härlighet och hans stora kunskap och makt prisas. Den kristna läran ägnas inte så mycket uppmärksamhet, något som annars är vanligt i satanistisk musiklyrik. Fokus ligger mer på de egna trosuppfattningar som förs fram. Budskapet är i Dark Funerals fall också kopplat till religiös praxis, något som medlemmarna också vid denna tid bekräftade genom uttalanden i media.

Dark Funeral har på senare album om något rört sig bort från de mera existensiella frågeställningarna mot ett mera allmänt kristendomshat med vissa inslag av misantropi, båda dessa företeelser är vanligt förekommande i black metal-scenen.³⁶ Texterna är fortfarande satanistiska men är nu mer av en karaktär som förmedlar ett starkt människo- och kristendomsförakt. I citatet nedan ser vi en beskrivning av ett scenario där mänskligheten utplånas:

---

³⁴ Arlebrand 2001:172

³⁵ Close-Up Magazine #15, 1995

³⁶ Kahn-Harris 2007:42

[...] here they come, the winged minions of the dark lord
as black clouds, they block the light of the sun
by their side, flies the king of the demon locusts
the destroyer lord, and chosen son of the apocalypse
this for sure, is the end - of human race
(Dark Funeral: The End of Human Race, 2009)

Här demonstreras ett apokalyptiskt tema som återfinns i flera texter på albumet, och ett framträdande förakt för mänskligheten och kristendomen är tydligt. Bandet har rört sig bort från ursprunget men behållt själva de satanistiska grundvalarna, och det fanns redan tidigt i deras karriär exempel på det uppvisade människoföraktet. Likt Marduk har de breddat sin textmässiga repertoar, men där det tidigare bandet skrivit om krig och historiska personer och fenomen, har Dark Funeral inriktat sig mot sexualiteten och författat lyrik om till exempel sodomi och sadomasochism.

I senare svensk black metal har en mer uttalat radikal och seriös religiös satanism utkristalliserat sig, som också skiljer sig en aning från den norska scenen. Där tidiga produktioner kunde uppvisa en emellanåt sensationssökande och odetaljerat ideologibaserad satanism, har en senare strömning inom den svenska black metal-scenen blivit mer uttalat religiöst radikal och utforskat alternativa vägar. Denna sortens religiösa satanism tar avstamp i den traditionella bilden av Satan men inkorporerar föreställningar från andra traditioner och har utvecklats genom religiös praxis i organiserad form. Vad som särskiljer den från den sekulära satanism som utvecklats av LaVey, där Satan inte tillbes som en metafysisk varelse utan mer ses som en symbol för naturen, mänsklig kraft och dess egensinne,³⁷ är just den åkallan av gudar som är frekvent förekommande i sammanhanget. Detta kan också jämföras med den löst ideologibaserade form av satanism som är ganska vanlig, där mörkret och ondskan framhävs och förespråkas, men där få egentligt religiösa trossatser förs fram.

För att se var denna strömning kommer från blir det nödvändigt att återgå till Dissection. I slutet på nittiotalet dömdes deras sångare, gitarrist och huvudsakliga text-och musikkompositör, Jon Nödtveidt, till fängelse för inblandning i ett mord i Göteborg.³⁸ Innan detta hände hade han hunnit bli involverad i en satanistisk sammanslutning kallad *MLO*,

---

³⁷ LaVey 1969:40

³⁸ Moynihan/Söderlind, 2003: 311

Misanthropic Luciferian Order.³⁹ Denna organisation, som sedermera omlokaliserade sig till Stockholm och numera går under namnet *Temple of the Black Light*, och dess religiösa läror skulle visa sig ha ett stort inflytande på Dissection's fortsatta utveckling. Temple of the Black Light kallar sin lära för antikosmisk kaosgnosticism, och hyllar kaos som den ultimata formen av existens. Världen och människorna i den anses i deras ögon ha skapats av den onde demiurgen, och de anser att mänskligheten behöver förgöras.⁴⁰

Nödtveidt hade 2004 avtjänat sitt straff, och under tiden han suttit frihetsberövad kan det antas att han haft möjlighet att studera Temple of the Black Light's skrifter. År 2006 släppte så Dissection sitt tredje fullängdsalbum och det första på mer än tio år. Det var betitlat *Reinkaos* och det uppvisade ett markant annorlunda sätt att formulera sin lyrik jämfört med deras tidigare verk:

[...] this is the realm of Azerate, eleven as one
Destroyer of cosmic order, extinguisher of the sun
In this place so sinister I shall find my dreams
Illuminated by the blackest flame to transcend with dragon wings
(Dissection: Beyond the Horizon, 2006)

I föreliggande text finns det åtskilliga hänvisningar till Temple of the Black Lights trossatser. I dessa benämns Azerate som "de anti-kosmiska gudarnas fördolda namn".⁴¹ "The blackest flame" refererar till Satan, som anses vara den första och högsta manifestationen av den svarta flamman.⁴² "Eleven as one" hänvisar till Azerates numerologiska betydelse med siffervärdet 218, vilket också händelsevis är ett tal som dyker upp i titeln på öppningsspåret på albumet.⁴³ Boken *Liber Azerate* har också 218 sidor. Alla dessa referenser återfinns på endast fyra textrader, och detta mönster fortsätter sedan genom hela albumet. Vissa texter är närmast att betrakta som rituella, och andra är oförbehållna hyllningar till så vitt skilda gudomar som Lucifer, Kali, Lilith, Leviathan, Tiamat, Apep, Set med flera. En stor skillnad jämfört med de mera poetiska formuleringar bandet tidigare producerat. Nödtveidt kommenterade själv sin syn på satanism i en intervju så här:

---

³⁹ Nilsson 2000:50-52, Arlebrand 2001:212

⁴⁰ Gregorius 2006: 55-57

⁴¹ *Liber Azerate*: 204

⁴² <http://www.templeoftheblacklight.net>, 20100507

⁴³ *Liber Azerate*: 204

[...] Satanism for me is a subject that includes all dark traditions of all religious backgrounds.

(Terrorizer Magazine #128, 2005)

I en liknande tradition verkar bandet *Watain*, som också turnerat tillsammans med Dissection och som bland annat gjort sig kända för att dränka in sig med härsket djurblod under sina konserter. Bandets omslag är rikt utsmyckade med religiös symbolik och deras texter går i samma anda:

[...] Astaroth open my eye! And let the beast regain his sight
a gift from Azerate, a path way back - to thy Thoughtless Light!

Legions of the Black Light!

Chosen sons of snakes

a burning wrath reveals the black sun

(Watain: Legions of the Black Light, 2007)

Vi finner här strukturer som liknar Dissections sentida, även här har inspiration från Temple of the Black Light's texter hämtats. Texterna antyder också brukandet av religiös praxis, något som också uttalats av bandmedlemmarna.⁴⁴ En utveckling i deras textspråk har skett, från de tidiga kristendomshätska yttranden som fanns i deras tidiga material till den förfinade form av symbolspäckad satanism med referenser till kaosmagi som presenteras på *Sworn to the dark* från 2007.

I den satanistiskt färgade black metal-scenen ser vi att antipatin mot kristendomen är både radikal och ofta explicit uttryckt, något som tog sin början hos de tidiga norska black metal-banden. Participanter i scenen uttrycker ofta förakt för vad som ses som svaga kristna, som vi ser här i ett citat från en medlem i bandet *Sacramentum*:

[...] hatred is of course an influence because I'm a very hateful person and the hate is against many things like,
life, Christians...the list goes on.

(Battle of Bewitchment Magazine #3, 1995)

Ett annat citat från en medlem i Dark Funeral:

[...] Christian people are nothing but weak minded insects who can't survive without someone telling them how to live their pathetic life. They are completely fooled and totally manipulated by the holy script. They are also

---

⁴⁴ Close-Up Magazine #106, 2008

denying their human instincts as they believe god created man and earth. We are all species of animals and it lies in our nature to be survivors. Our natural way is vengeance instead of turning the other cheek.

(Imhotep Magazine #3, 1997)

En, som synes, vanlig åsikt är att kristendomen står för svaghet och en förkastlig moral, att vända andra kinden till och att förlåta sin nästa anses av många inte stå i samklang med den mänskliga naturen. Här ekar det av både det Nietzscheanska övermänniskoidealet och LaVey's egoistiska satanism.⁴⁵ Huruvida det konfrontativa anslaget som används i intervjuer reflekterar en faktisk ståndpunkt eller är ett retoriskt grepp menat att passa i det större konceptuella sammanhanget kan diskuteras.

6.3 I Tor och Odens namn: Fornnordisk religion och asatro i svensk extrem metal

Satanismen är inte den enda religiösa variant som existerat i den svenska extrema metalscenen, även om det absolut är så att satanism är den religiösa åskådning som presenterats mest frekvent. I Sverige, och även i de andra nordiska länderna, är också föreställningar om fornnordisk religion eller asatro ofta återkommande ämnen i texter författade av extrema metalband.⁴⁶

Först även på denna arena i Sverige var de tidigare nämnda innovatörerna i Bathory. Efter att ha skrivit huvudsakligen i en satanistisk ådra på sina tidiga album, kom alltså 1990 års *Hammerheart* att handla om vikingarna och deras tro och leverne. Trenden fortsatte sedan på 1991 års *Twilight of the Gods*:

[...] the vast gates to hall up high
shall stand open wide and welcome you with all it's within
And Oden shall hail us bearers of a pounding Hammerheart
(Bathory: Hammerheart, 1991)

Bathorys huvudman, *Quorthon*, påstod själv att han aldrig egentligen befattat sig med religiöst praktiskt utövande, utan att han valde att skriva texter om ämnen han själv fann intellektuellt utmanande och intressanta.⁴⁷

---

⁴⁵ LaVey 1969:25, Petersen 2009:61

⁴⁶ Kahn-Harris 2007:106

⁴⁷ Close-Up Magazine #6, 1993

Unleashed är ett death metal-band från Stockholm, som var tidigt ute och var en av de musikaliska stilbildarna i den svenska death metal-scenen.⁴⁸ De särskiljde sig från sina samtida genrekollegor framför allt genom texterna, som efter hand kom att handla mindre om traditionellt använda genrestereotyper som död, skräck och våld, och de behandlade istället ämnen från den nordiska mytologin, ofta med ett underliggande krigstema:

[...] through storm, rain and hellish waters
Men of power, strength and might
we´re born to live forever more
so we raise the hammer high
and call to Thor for a sign...

(Unleashed: Onward into countless battles, 1992)

Berättelserna handlar om den fornnordiska mytologin och dess gudomar, om vikingarnas krigföring och om kampen mot kristendomens förtryckare. Från att initialt ha behandlat dessa ämnen som en del i sin repertoar tar de mer och mer överhanden och blir de huvudteman lyriken mestadels rör sig kring. Kristendomskritiken finns hela tiden närvarande, från början är den mera allmänt hållen och existerar inte i en speciell kontext, men efter hand skiftar fokus till att beskriva kristendomen som en oönskad inkräktare i Norden som skall bekämpas med eld och svärd. Här är det möjligt att dra paralleller till den norska scenen, där liknande diskurs är vanlig.⁴⁹

En liknande angreppsvinkel har likaledes Stockholmsbaserade *Amon Amarth*,⁵⁰ som är aningen mer sentida. Debutalbumet *Once Sent From the Golden Hall* släpptes 1998 och innehåller lyrik som uteslutande behandlar fornnordiskt relaterade ämnen:

[...] when dawn comes he must leave them
His home, his children and loved
for his destiny beyond those waves
Known only to the Norns

(Amon Amarth: The Dragon´s Flight Across the Waves, 1998)

---

⁴⁸ Ekeroth 2006:198

⁴⁹ Bossius 2003:117-120, Moynihan & Söderlind 2003:161

⁵⁰ Namnet Amon Amarth är hämtat från J.R.R. Tolkiens litterära universum, där det är namnet på ett berg i det mörka riket Mordor. Tolkiens skrifter är en frekvent använd källa till inspiration i extrem metal. För referens se Baddeley 1999:192, 206, Weinstein 1991:40.

Berättarjaget i denna text, en vikingakrigare, skall ge sig i väg på en krigsresa och tar farväl av sin familj innan avfärd. Endast nornorna sägs känna till hans öde och vad som väntar bortom vågorna. Liknande teman är återkommande i bandets lyrik, det är vanligtvis små berättelser som kan handla om vikingarnas vardagsliv, men även historier om blodiga slag, motandet av inkräktaren vitekrist och hans horder, och beskrivningar av blot och riter förekommer. Medlemmarna i bandet har uttalat att asatron och den fornnordiska seden inte är religiösa föreställningar de följer, däremot har de ett stort intresse för både religionen och kulturen, vilket förklarar deras val att använda dessa som bas för sina texter och grafiska presentation.⁵¹ Amon Amarth har senare nått stora kommersiella framgångar i både Europa och annorstädes, och framför allt i Tyskland har de nått stor popularitet för att vara ett extremt metalband.

Thyrfing har en liknande angreppsvinkel på vikingatemat. De skriver dock texter både på svenska och engelska, och här är det också berättelser om både vardagsliv och mera anmärkningsvärda händelser. I nedanstående utdrag finns vad som verkar vara ett självmordtema i fornnordisk skrud:

[...] ett sista offer för Njord
Ett sista blot för välgång på färden
En hemlighet som skall bli min
Ingen ånger, vad böljorna giva
(Thyrfing: Världsspegeln, 2002)

Thyrfing, som är ungefär samtida med Amon Amarth vad gäller startdatum, är också jämförbara när det gäller de huvudsakliga teman som används, men har i sin utveckling tagit flera steg bort från ursprunget. Senare album innehåller en mera eklektisk blandning av olika ämnen. I intervjuer har också sagts att intresset är grundmurat men av detta går inte att säga att medlemmarna inte ägnar sig åt religiös praxis.⁵² I allmänhet verkar inte de svenska extrema metalband som intresserat sig för fornnordisk religion och asatro ägna sig åt aktiv personlig religion på ett djupare plan. Detta verkar överensstämmande med de religiösa beskrivningar inom svensk musiklyrik som ovan presenterats.

---

⁵¹ Close-Up Magazine #68, 2004, Slavestate Magazine #12, 2004

⁵² Close-Up Magazine #52, 2002

Historiskt sett har extrema metalband med intresse för fornnordisk religion och asatro fått finna sig i att bli förknippade med nationalism, något som även till viss del har varit fallet inom den satanistiska black metal-scenen. Fredrik Gregorius har i sin forskning om asatro beskrivit hur detta trossystem i dag främst är en konstruktion som bygger på tolkning av gamla källor, anpassade för att passa in i dagens samhälle. Han beskriver också att nationalism inte är framträdande bland asatroende.⁵³ Ingenting i de texter jag analyserat i detta avsnitt tyder på nationalistiska föreställningar även om det naturligtvis kan förekomma, i black metal-scenen finns det däremot en del sådana exempel.⁵⁴

6.4 Den vänstra handens väg: Ockultism och esoterism i teori och praktik

När det gäller ockultism och esoterism kan det hävdas att undersökningen om dessa inriktningar kunde samlats under avsnittet om satanism. Jag hävdar dock att det finns fog för ett eget avsnitt, då flera extrema metalband har utvecklat en klart annorlunda syn på religion och livsåskådning jämfört med den som förekommer inom den huvudsakligt satanistiska black metal-scenen. Däremot förnekas ej att inspirationen ursprungligen kan ha härstammat från ungefärligen samma källor för att sedan utvecklas åt radikalt skilda håll.

Gemensamt för de musikgrupper som nämns i detta avsnitt är att de rör sig över stora delar av den extrema metalscenen. De står därmed som representanter och exempel på möjligheterna att ha en tillhörighet i flera olika delar av scenen.

Tiamat är ett band som berörts som hastigast tidigare, och de är ett bra exempel på hur ett bands musikaliska och textmässiga utveckling kan leda till en förflyttning över scenen. De startade som ett black/death metal-band på sent åttiotal, fann sin form i death metal, men gled sedan över mot ett mera lättlyssnat sound.⁵⁵ Samtidigt ändrades texternas form från de tidiga satanisminspirerade ämnena till att bli mer introverta, på samma gång som de utforskade närmast New Age-liknande fenomen. Ett tidigt exempel:

[...] awaiting dawn for a night of unholiness
Awaiting a sign as sacrifice is cast
Bow down to the lord of eternal might
Save us from the second coming of Christ

---

⁵³ Gregorius 2008:297

⁵⁴ Bossius 2003:123-136, Kahn-Harris 2007:132, Moynihan & Söderlind 2003:162-194

⁵⁵ Ekeröth 2006:188

Watching as the virgin writhe in fear
Drain her blood from a gasp in her throat
Set fire to the altar and watch her burn
Unholy buried in an unholy grave
(Tiamat: Apotheosis of Morbidity, 1990)

Senare har fokus förskjutits mot en helt annan sorts livsåskådning och syn på universum, med mindre dogmatiska uttryck. Tiamat har senare till viss del rört sig tillbaka mot ursprunget och berör numera i sina texter åter satanistiska teman parallellt med de mer esoteriska ämnen de aldrig riktigt släppt taget om. Från den initialt satanistiska lyriken har de alltså rört sig över ett stort spektra för att numera producera en sorts hybrid mellan ockulta och esoteriska ämnesområden:

[...] listen to the angel sing
I can hear her crying
I can see her burning wing
in a burning church of shame
Through the Genesis flood
we were baptized in blood
a military coup of the new Gods
(Tiamat: Equinox of the Gods, 2008)

Textförfattaren Johan Edlund har vid ett flertal tillfällen sagt att han är kluven och sökande i sin personliga religiositet, vilket också syns i texterna.

Therion har under nästan hela sin existens på något sätt varit i kontroversernas centrum.⁵⁶ I princip är bandet en mans, Christoffer Johnssons, skapelse och han är den som hela tiden drivit det framåt. Tidiga verk från Therion hade socialt medvetna texter, som sedan gled över mot mer traditionella teman inom genren och började utforska ockulta teman.

[...] I am one who rides his might
See through his black diamond eyes
I ride through kliphotic spheres
In the dark of the blackest night
I laugh as the sun turns black

---

⁵⁶ Som exempel kan nämnas medverkan i flera TV-program på ämnet ockultism och satanism på nittiotalet, dödshot mot Therion från norska satanister och Johnssons medlemskap i Dragon Rouge och i Sverigedemokraterna.

I procreate my eternity
I procreate for a dark domain
I hail the great red dragon
(Therion: Procreation of Eternity, 1993)

Johnsson blev tidigt medlem i den magiska sammanslutningen *Dragon Rouge* och deras läror har haft ett stort inflytande på hur Therions texter har sett ut.⁵⁷ Rörelsen vill inte kalla sig satanistisk utan har istället benämnts som en ”mörkmagisk” organisation.⁵⁸ Efter hand har också Dragon Rouges grundare och ledare, Thomas Karlsson, tagit över mycket av textförfattandet till bandet. Den röda draken som nämns i texten är en kraftfull symbol inom deras livsåskådning och är en symbol för den primala kraft som kan användas i magiskt arbete, samtidigt som den historiskt kan förknippas med den traditionellt bibliska bilden av Satan.⁵⁹

Bandet har inte begränsat sig till denna form av ockultism utan har också berört andra sorters religiositet på sina album, ofta har dock dess ämnen haft någon sorts anknytning till Dragon Rouge och dess intresseområden. På albumet *Secret of the Runes* från 2001 är det de fornnordiska runorna och deras betydelse som står i centrum. Runor och deras betydelse har också behandlats ingående i Thomas Karlssons böcker. Det står enligt mig utom allt tvivel att Therions texter är grundade i religiös praxis, inte minst då Johnsson är praktiserande magiker inom Dragon Rouge.

Esoteriska och ockulta föreställningar är alltså evidenta i den svenska extrema metalscenen, i olika former och i varierande grad kopplat till religiöst utövande. De personer som är aktiva i religiösa aktiviteter kan vara både organiserade och obundna. Religiositeten kan också vara av den formen att den utövas genom den musikaliska yttringen, något som också är evident inom alla de grupperingar inom den extrema metalscenen som här undersöks. Symboliken är viktig inom scenen och den rituella aspekten av en konsert eller till och med en inspelning kan fungera som en religiös eller andlig akt. Det personliga förhållningssätt till religionen som är frekvent inom denna scen står i ett sorts motsatsförhållande till mera traditionellt organiserade

---

⁵⁷ Dragon Rouge har varit föremål för akademisk forskning, se Granholm 2005, Bogdan 2003.

⁵⁸ Frisk 1998:142

⁵⁹ <http://www.dragonrouge.net/>, 20100508

former av religion, något som också är utmärkande för nyandligheten i det moderna samhället i stort.⁶⁰

6.5 De oväntade apostlarna: Kristendomens representanter i den extrema metalscenen

I en subkulturell scen som i mångt och mycket är präglad av en kristendomsskeptisk diskurs, kan det framstå som något av en paradox att det också existerar en relativt vital förgrening som förespråkar traditionellt kristna värderingar, vilken också har funnit sin plats. Den kristna extrema metalscenen existerar något vid sidan av den övriga, något som delvis är en effekt av de icke-kristna deltagarna i metalscenen och deras attityder gentemot kristen metal och dess utövare.⁶¹

Vi har förut sett ett exempel på kristendom i tidig svensk hårdrock, och nu vänder vi blicken mot de mera extrema formerna av metal för att se var det kan finnas sådana förtecken. I detta syfte undersöker vi det kristna doom metal-bandet *Veni Domine*, som släppte sitt debutalbum *Fall Babylon Fall* 1991. *Veni Domine* var på sin tid ett av få svenska extrema metalband som var öppet kristna. I andra länder fanns det föregångare som *Tourniquet* från USA och *Mortification* från Australien, som hade rönt viss uppmärksamhet.

[...] he wants to steal your soul, kill and destroy
He knows his time is short, don't look into his eyes
Long ago he was an angel, once he was the keeper of light
Blinded by the power
He wanted to raise a throne above the stars of God
How he fell from the sky, son of dawn
(*Veni Domine*: Face of The Prosecutor, 1991)

I denna text berättas en historia om Satan, den fallna ängeln som ville störta Gud. Det varnas för hans svekfullhet och ondska. Inspirationen till denna lyrik är närmast uteslutande bibliska berättelser och kristna myter, vilka ligger till grund för lovprisningar av herren och varningar för den fallne ängeln Satan och hans horder. Ett apokalyptiskt tema finns också underliggande i lyriken på detta album.⁶² Det är den protestantiska kristendomen som bidragit med ett

---

⁶⁰ Geels & Wikström 1985:303, Frisk 1998:202-206

⁶¹ Moberg 2009:143

⁶² Ett frekvent val av ämne i kristen hårdrock är just apokalyptiska bibliska teman. För referens se Lundskow 2005:132-135, Moberg 2009:147.

övergripande inflytande på texterna i Veni Domines fall, och detta synes också vara det gängse förhållningssättet.⁶³

Veni Domine har hållit fast vid sitt grundläggande koncept, med endast små variationer på det religiösa temat. Som uttalat kristet band är de också utövare av en religiös praxis som är överensstämmande med den lyrik bandet genom åren producerat.⁶⁴ Sällskap i större mängd fick bandet inte förrän i början på 2000-talet, då ett antal kristna band som spelade extremare former av metal dök upp i Sverige. Som ett exempel tittar vi här närmare på black metal-bandet *Crimson Moonlight* från Jönköping och deras texter:⁶⁵

[...] oh, Jesus Christ...
I seek Thy Divine wisdom,
I bow before Thy advice...
May Thy hand lead a wavering heart
May Thy word be a torch on my path...
(Crimson Moonlight: Embraced By the Beauty of Cold, 2004)

I texterna finns ett mera personligt förhållningssätt till tron, ett samtal som förs direkt med både Gud och Jesus. En önskan att få hjälp och stöd längs den rätta kristna vägen. Den beskrivna andligheten i texterna bär alltså karaktären av en personlig religiositet, där tvivlet är vanligt förekommande och där de heliga gestalterna erbjuder tröst. Vi ser inget på just detta album av det apokalyptiska bibliska tema som annars är så vanligt i religiös lyrik. Vänder vi blicken mot likaledes småländska *Pantokrator*, ser vi att ämnet dock inte är uttömt heller i extrem kristen metal:

[...] se hur han skrider ur gravens djup!
En konung i segerskrud.
Se mörkrets skuggor skingras och
ljuset skiner klart, den nya tiden är inne.
Hans eviga rike är här.
Segern är vunnen av Kristus,
dödsrikets nycklar han bär.

---

⁶³ För en analys av kristen diskurs i rockmusik, se Häger 2001.

⁶⁴ Close-Up Magazine #65, 2004

⁶⁵ Trots de associationer som fås genom att kalla bandets musik black metal är det en benämning de själva använder. För referens se Close-Up Magazine #65, 2004.

Kristus är frälsarfurste.
Uppståndelsens gryning är här.
(Pantokrator: Evighetens Gryning, 2003)

Pantokrator⁶⁶ skriver texter på både svenska och engelska och har som vi ser en annan syn på den slutliga uppgörelsen än vad det gemena satanistiska black metal-bandet har. Mörkret skingras och den eviga fredens rike är kommet. Pantokrator, liksom Crimson Moonlight, har gemensamt att samtliga medlemmar är praktiserande kristna, tillhörande bland annat evangeliska frikyrkor.⁶⁷

Den kristna delen av den extrema metalscenen har alltså gemensamma intresseområden med den övriga metalscenen när det gäller texternas teman, men står aningen vid sidan och ses på med en viss skepsis av den senare. Den evangeliska aspekten av kristen metal är framträdande, många av de kristna banden upplever sig ha en mission att sprida herrens ord och gör det också.⁶⁸ Det är inte ovanligt att finna rena bibelcitater och referenser till passager i bibeln i texthäftena.⁶⁹ Medlemmar i de kristna banden är i hög grad personligt religiöst aktiva och är oftare medlemmar i religiösa samfund än vad som är fallet för personer med andra religiösa uppfattningar i den extrema metalscenen. Detta indikerar ett helt annat förhållningssätt än vad som är det gängse i den extrema metalscenen, där religiösa institutioner i allmänhet ses på med ett rejält mått av skepsis. I fallet med de band som förmedlar ett kristet budskap är det dock fortfarande vanligtvis den rent personliga aspekten av religiositeten som står i centrum.

7. Analys

Undersökningen visar att det religiösa uttrycket i svensk extrem metal är mångfacetterat. Textmaterialet visar på ett antal olika huvudfårar, där den vanligaste inriktningen är den satanistiskt inspirerade, men även andra religiösa yttringar är relativt frekvent förekommande.

Extrema metalband som uttrycker en satanistisk livsåskådning är alltså vanliga, framför allt inom black metal-scenen men också i viss mån annorstädes. Den satanistiska åskådning som

---

⁶⁶ Ursprungligen från grekiskan, betydande "den allsmäktige".

⁶⁷ Close-Up Magazine #65, 2004

⁶⁸ Lundskow 2005:117-119

⁶⁹ Moberg 2009:147-154

är mest allmän är inte den som populariserats i västerlandet i modern tid, den LaVeyanska satanismen som är huvudsakligen ateistisk, även om det finns sådana influenser i delar av scenen.⁷⁰ Istället är det en mer dualistisk, religiöst radikal satanism som är den mest framträdande. Fokus ligger ofta på ett förlöjligande och ifrågasättande av kristenheten och dess dogmer. Vad som beskrivs i texterna är också ett sorts uppror mot den upplevda överheten och den rådande ordningen.

En utveckling har skett, både inom scenen som helhet men också inom de enskilda banden, från relativt sett ytliga och svart/vita texter till mera initierade och utvecklade sådana. Det är också ganska vanligt att det religiösa uttrycket breddas med tiden, till att i många fall innehålla inslag också från andra livsåskådningar. I samband med denna breddning är det vanligt att söka sig från satanismen mot fornnordisk religion, något som är evident inte bara i den svenska scenen utan också i den norska.⁷¹

På senare tid, främst på 2000-talet, har också en falang av band som representerar en mer radikal livsåskådning och som inspirerats av organisationen Temple of the Black Light's läror vuxit fram. Det är även representanter från denna falang som synes vara mest involverad i religiös praxis, betydandes satanistiska ritualer och magiskt arbete, av de i denna del granskade undersökningsobjekten. Denna specifika inriktning verkar ännu så länge främst vara representerad i Sverige och verkar inte ha spridit sig utomlands i någon nämnvärd omfattning. Tillhörighet i religiösa samfund verkar annars inte vara speciellt vanligt bland de undersökta satanistiska metalbanden, utan fokus ligger istället på en individuell tolkning av den satanistiska läran.⁷²

De extrema metalband som behandlat religiositet med fokus på asatro och fornnordisk religion i sina texter är inte lika många och verkar heller inte vara lika uniforma i sin genretillhörighet. Dessa bands texter är ofta beskrivningar av kulturen och religionen som den uppfattas idag av författarna, och det är vanligt att de har formen av små berättelser som talar om slag eller krigsfärder i forna dagar. Undersökningen visar på låg frekvens av religiösa uttalanden förankrade i nutiden, istället är det vanligaste ett historiskt förhållningssätt till religionen.

---

⁷⁰ Partridge & Stephenson 2009:32

⁷¹ Partridge & Stephenson 2009:29, Bossius 2003:129-130

⁷² Bossius 2003:137-138

Den beskrivna religionen som återfinns i denna del av den extrema metalscenen är sällan kopplad till religiös praxis. Istället är det ett mera pragmatiskt förhållningssätt till den traditionella nordiska religionen som framträder i undersökningen, där textförfattarna uppvisar ett historiskt intresse av kulturen och religionen men sällan går så långt som till att engagera sig helhjärtat i personlig religiös aktivitet.

Ytterligare en inriktning som har undersökts är den jag valt att kalla den esoteriska/ockulta inriktningen inom extrem metal. Många band har någon sorts influens från sådana trosinriktningar, men de exempel jag valt att undersöka är mer specifikt inriktade på sådan religiositet. Band med denna religiösa inriktning på sina texter är vanligtvis eklektiska i såväl musik- som textmässig mening, och rör sig över stora spektran i sitt skapande. Exemplet visar att grunden ofta finns i satanistiska åskådningar, som med tiden utvecklats till något eget. Inom den esoteriska/ockulta inriktningen av extrem metal finns alltså en stor bredd, och så är fallet också när det gäller nivån av religiös praxis. Det finns de som inte alls utövar den religiositet som beskrivs i texterna, och så existerar det personer som är seriöst religiöst praktiserande, som vi sett i fallet med Therion, vars ledargestalt ingår i en religiös organisation av praktiserande magiker.

Den sista undersökta grupperingen har jag valt att definiera som kristen. Det kan synas oväntat att en sådan inriktning skulle ha en så pass livskraftig existens i ett sådant här sammanhang, och dess utövare har också stött på motstånd både inifrån scenen och från sympatisörer som representerar den egna religiösa trosinriktningen.⁷³ Den huvudsakliga kristna inriktning som presenteras är en evangelisk-kristen tradition, där missionen är en viktig del i skapandet och en av motivationsskaparna för att manifesteras sin religiositet genom extrem metal. De teman som används är vanligtvis bibliskt inspirerade och har sin grund däri, och speciellt apokalyptiskt färgad lyrik är vanlig.

Kristen extrem metal upplevs alltså som ståendes något vid sidan av den övriga extrema metalscenen, delvis beroende på den traditionella scendeltagarens attityd genemot kristenheten, men också för att dessa band vill förmedla en mer positiv syn på saker och ting än vad som är reguljärt förekommande i den övriga scenen. Den är ändå livskraftig och

---

⁷³ Moberg 2009:240-248

kommer knappast att försvinna, då den på senare tid också blivit mer accepterad som uttrycksform inom den kristna kyrkan.

De religiösa yttringarna i den extrema metalscenen synes i viss mån fylla en funktion som meningsskapare i tillvaron, vilket är något som Thomas Bossius tidigare påpekat i sin forskning.⁷⁴ Det som också blir tydligt i undersökningen är att religionen börjar spela en roll i adolescensen. Detta kan exemplifieras med att samtliga undersökta band i föreliggande arbete har börjat manifesteras religionen i en musikalisk kontext någon gång i tonåren.

Religionens funktion som identitetsmarkör gentemot omgivningen är viktig. Symbolism och religiös extremism inom extrem metal visar på hur viktigt det är att ha en klar identitet. Det finns ett större seriositetsideal inom denna scen än vad som vanligen är fallet inom hårdrocksgenren, både musikaliskt och textmässigt. Kompetent musikantskap när det gäller att hantera sitt instrument är viktigt, likaså är ambitionsnivån på textmaterialet hög.

Som Keith Kahn-Harris har påpekat är de transgressiva tendenserna inom den extrema metalscenen påtagliga.⁷⁵ Den extrema metalmusiken används som ett medel för att utmana normer och värderingar på olika sätt. Musikaliskt görs detta genom att driva gränserna för hastighet och hörbarhet inom musiken framåt mot dess yttersta gräns. På det textmässiga planet handlar det om att hela tiden försöka överträffa sina föregångare i valet av ämnen att skriva om, och då gäller det inte enbart religiösa ämnesområden utan också mera världsliga fenomen. Det ligger också invävt i den extrema metalkulturen att den till sin natur är oppositionell, utmanande och konfrontativ.⁷⁶ De religiösa yttringar som uppvisas i den extrema metalscenen kan alltså ha både en meningsskapande och en identitetsmarkerande funktion, då religionen när den är placerad i den musikaliska kontexten kan vara ett mera accepterat sätt att närma sig den och på det sättet kan personen skapa en känsla av mening i sin tillvaro.

När det gäller religiösa uttryck inom hårdrocken har gränserna hela tiden flyttats framåt. Då hårdocksband på 70-talet antydde ockulta teman i sina texter var det radikalt och provocerande för sin tid. På 80-talet började extrema metalband att mer explicit skriva om

---

⁷⁴ Bossius 2003:283-285

⁷⁵ Kahn-Harris 2007:29-49

⁷⁶ Moberg 2009:124

Satan vilket då väckte uppmärksamhet. På 90-talet blev uttrycken än mer extrema med rena dogmatiska hyllningar till mörkrets herre. På 2000-talet finns det band som önskar själva universums upplöselse i kaos. Hela tiden har gränserna för vad som skrivs utmanats och tryckts framåt. Denna fundamentalistiska tendens verkar finnas också i den kristna extrema metalscenen, även här finns exempel på religiöst konfrontativa idéer. I takt med att den musikaliska aspekten förfinas och utvecklas med åldern är det alltså vanligt att också texterna utvecklas. Detta är tydligt i extrem metal i allmänhet, och när det gäller musikgrupper som behandlar religiösa teman är en utveckling av den religiositet som beskrivs vanlig. Eftersom de flesta av dessa musikgrupper bildas då medlemmarna är tonåringar är texterna ofta tämligen pubertala till en början, för att senare i takt med att personerna utvecklas bli mera initierade och välformulerade. Med detta följer inte av nödvändighet att verbalt beskriven religiositet också är lika med individens personliga trosuppfattning, det existerar också som vi har sett musiklyrik med religiösa förtecken som inte är grundad i någon personlig religiös övertygelse.

Att skapa mening och att utmana gränser är alltså två incitament för religiösa yttringar i musik. En tredje, som inte tidigare diskuterats i denna uppsats, är den renodlat religiösa delen av själva musikframförandet. Att framföra ett musikaliskt stycke är en sorts ritual som får än större betydelse när det sker med religiösa undertoner. Flera black metal-band, till exempel Mayhem, utför självstymning på scen eller i studion, samtidigt som de framför sina musikstycken.⁷⁷ Kristna band, till exempel amerikanska *Stryper*, har kastat ut biblar i publiken och förvandlat konserter till rena gudstjänster.⁷⁸ Amon Amarth har till vissa konserter iscensatt fiktiva vikingaslag. Dessa ritualistiska fenomen kan i många fall anses vara en form av religiös praxis, varmed gränserna mellan att använda ett religiöst skaldespråk och faktiskt praktisera religion suddats ut. På detta sätt skapas en religiös praktik i den musikaliska kontexten. Extrem metal kan alltså vara en arena för människan att manifesteras sin religiositet på, där också det andliga elementet i lyriken kan samverka med den likartat andliga upplevelsen som kan existera i det musikaliska uttrycket.

---

⁷⁷ Beste 2008

⁷⁸ Weinstein 1991:54

8. Sammanfattning

- I den svenska extrema metalscenen existerar det ett antal olika uttryckssätt, vilka också har förändrats en aning över tid. Lyrik med fokus på ett satanistiskt tankegods är det absolut vanligaste och är också den form som är mest accepterad inom den extrema metalscenen. Det satanistiska lyrikskrivandet utvecklas ofta parallellt med ett bands musikaliska växt. Kristna värderingar är också relativt frekventa och är då vanligtvis av en evangelisk art med ett missionerande anslag. Esoteriska och ockulta föreställningar kom fram i scenen under nittiotalet och är ett relativt vanligt inslag i dag. Även religiösa uttryck med inspiration från asatro och fornnordisk religion existerar i den svenska extrema metalscenen. Skillnaden mellan det religiösa inslag som finns i den extrema metalscenen i dag jämfört med hur det såg ut vid dess inledning är framför allt att den demonstrerar en större variation än vid ursprunget, och att det i takt med att band har utvecklats och blivit äldre också har följt med en större seriositet och en allmänt större kunskap om de ämnen som beskrivs i textmaterialet.
- Den beskrivna religiositeten är i varierande grad knuten till utövandet av densamma. När det gäller akter som för fram kristna värderingar är det nästan uteslutande så att medlemmar i dessa band också är aktivt praktiserande sin religion i någon form och också medlemmar i en religiös organisation. Vad gäller band som för fram satanistiska värderingar eller ockulta/esoteriska sådana finns det en stor variation i graden av utövande av den beskrivna religiositeten. Vissa är aktiva och även medlemmar i en organisation medan andra inte alls är praktiserande religiösa, och i spannet däremellan återfinns stora variationer. Band som för fram uttryck hämtade från fornnordisk religion eller asatro tenderar att ha en låg frekvens av religiös praktisk aktivitet och organisationsgrad.
- De religiösa yttringar som uppvisas i den extrema metalscenen kan ha både meningsskapande och identitetsmarkerande funktioner, då religionen när den är placerad i den musikaliska kontexten kan vara ett mera accepterat sätt att närma sig den och skapa mening i sin tillvaro. Genom att testa gränserna gentemot omgivningen i formen av religiösa och även musikaliska yttringar skapas en identitetsmarkör som kan ge en känsla av tillhörighet inom scenen. Själva musikframförandet kan också

fungera som en sorts religiös ritual, vilket då är en form av religiös praxis placerad i en musikalisk kontext.

Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

Arlebrand, Håkan & Wallin, Kerstin, *Den onde: från forna tiders djävulstro till modern satanism*, Libris, Örebro, 2001.

Baddeley, Gavin, *Lucifer rising*, Plexus, London, 1999.

Bennett, Andy & Kahn-Harris, Keith (red.), *After subculture: critical studies in contemporary youth culture*, Palgrave, New York, 2004.

Beste, Peter, *True Norwegian Black Metal: we turn in the night consumed by fire*, 1. ed., Vice Books, New York, 2008.

Bogdan, Henrik, 'Västerländsk esoterism i svensk ungdomskultur', *Talande tro: ungdomar, religion och identitet*, S. 101-116, 2003.

Bossius, Thomas, *Med framtiden i backspeglarna: black metal- och transkulturen : ungdomar, musik och religion i en senmodern värld*, Daidalos, Diss. Göteborg : Univ., 2003, Göteborg, 2003.

Bossius, Thomas, *Inför återmystifieringen av världen: på jakt efter mening, hopp och styrka : om musikens och religionens funktion i två ungdomskulturer*, Göteborgs universitet,

Musikvetenskapliga institutionen, Uppsats 80 poäng : Göteborgs universitet,

Musikvetenskapliga institutionen, 1998, Göteborg, 1998.

Bossius, Thomas, 'Black metal: med ondskan och döden som meningsskapare', *Identitetens omvandlingar : black metal, magdans och hemlöshet.*, S. 183-209, 2002.

Bossius, Thomas, 'I skuggan av nattens herre: om musik, religion och rasism i den nordiska black metal-kulturen', *Talande tro: ungdomar, religion och identitet*. S.179-193, 2003.

Ekeröth, Daniel, *Swedish death metal*, Tamara Press, Johanneshov, 2007.

Faxneld, Per, *Mörkrets apostlar: satanism i äldre tid*, Ouroboros, Sundbyberg, 2006.

Frisk, Liselotte, *Nyreligiositet i Sverige: ett religionsvetenskapligt perspektiv*, Nya Doxa, Nora, 1998.

Geels, Antoon & Wikström, Owe, *Den religiösa människan: psykologiska perspektiv : en introduktion till religionspsykologin*, Plus ultra, Löberöd, 1985.

Gregorius, Fredrik, *Satanismen i Sverige*, Sitra Ahra, Malmö, 2006.

- Gregorius, Fredrik, *Modern asatro: att konstruera etnisk och kulturell identitet*, Avdelningen för migrationsvetenskap, Centrum för teologi och religionsvetenskap, Lunds universitet, Lund, 2008.
- Granholt, Kennet, *Embracing the dark: the magic order of Dragon Rouge - its practice in dark magic and meaning making*, Åbo akademis förlag, Diss. Åbo: Åbo akademi, 2005.
- Gustafsson, Göran, *Tro, samfund och samhälle: sociologiska perspektiv*, [Rev. och utvidgad uppl.], Libris, Örebro, 1997.
- Häger, Andreas, *Religion, rock och pluralism: En religionssociologisk analys av kristen diskurs om rockmusik*, Univ., Diss. Uppsala: Univ., 2001, Uppsala, 2001.
- Kahn-Harris, Keith, *Extreme metal: music and culture on the edge*, Berg, Oxford, 2007.
- Karlsson, Thomas, *Uthark: nightside of the runes*, 1. ed., Ouroboros, Sundbyberg, 2002.
- LaVey, Anton Szandor, *The Satanic Bible*, Avon Books, New York, 1969.
- Lewis, James R., *Satanism today: an encyclopedia of religion, folklore and popular culture*, ABC-CLIO, Santa Barbara, Calif., 2001.
- Lovecraft, H. P., *The best of H. P. Lovecraft: bloodcurdling tales of horror and the macabre*, 1. ed., Del Rey, New York, 1982.
- Lowney, Kathleen S., 'Teenage satanism as oppositional youth subculture', *Journal of contemporary ethnography*, S. 453-484, 1995.
- Lundskow, George N. (red.), *Religious innovation in a global age: essays on the construction of spirituality*, McFarland & Co., Inc., Publishers, Jefferson, N.C., 2005.
- Mathews, Chris, *Modern Satanism: anatomy of a radical subculture*, Praeger Publishers, Westport, Conn., 2009.
- McIver, Joel, *The bloody reign of Slayer*, Omnibus, London, 2008.
- Moberg, Marcus, *Faster for the master! : exploring issues of religious expression and alternative Christian identity within the Finnish Christian metal music scene*, Åbo Akademis Förlag, Diss.: Åbo Akademi University, 2009, Åbo, 2009.
- Moynihan, Michael & Söderlind, Didrik, *Lords of chaos: the bloody rise of the satanic metal underground*, new ed., Feral House, Venice, Calif., 2003.
- Mudrian, Albert, *Choosing death: the improbable history of death metal & grindcore*, Feral House, Los Angeles, Calif., 2004
- Nilsson, Danyael, *Satan, musik och djävulsdyrkare*, D-uppsats, Göteborgs univ.2000, Göteborg, 2000.
- Partridge, Christopher Hugh & Christianson, Eric S. (red.), *The lure of the dark side: Satan and western demonology in popular culture*, Equinox Pub. Ltd., London, 2008.

Petersen, Jesper Aagaard., *Contemporary religious Satanism: a critical anthology*, Ashgate, Farnham, England, 2009.

Pettersson, Olof, *Religionshistoria*, Signum, Lund, 1983.

Rodenborg, Erik, 'Satanism - verklighet eller social konstruktion?.', *Svensk religionshistorisk årsskrift.*, 1997 (6), s. 115-125, 1997.

Sullivan, Lawrence E. (red.), *Enchanting powers: music in the world's religions*, Harvard Univ. Press, London, 1997.

Victor, Jeffrey S., *Satanic panic: the creation of a contemporary legend*, Open Court, Chicago, 1993.

Fonogram

Amon Amarth: *Once Sent From the Golden Hall*, Metal Blade Records, 1998

Bathory: *Bathory*, Black Mark Records, 1984

Bathory: *The Return*, Black Mark Records, 1985

Bathory: *Hammerheart*, Black Mark Records, 1990

Bathory: *Twilight of the Gods*, Black Mark Records, 1991

Celtic Frost: *Morbid Tales*, Noise Records, 1984

Crimson Moonlight: *Veil of Remembrance*, Rivel Records, 2004

Darkthrone: *Under a Funeral Moon*, Peaceville Records, 1994

Dark Funeral: *The Secrets of the Black Arts*, No Fashion Records, 1996

Dark Funeral: *Angelus Exuro pro Eternus*, Regain Records, 2009

Deicide: *Deicide*, Roadrunner Records, 1990

Dimmu Borgir: *Enthroned Darkness Triumphant*, Nuclear Blast Records, 1997

Dissection: *The Somberlain*, No Fashion Records, 1993

Dissection: *Storm of the Light's Bane*, Nuclear Blast Records, 1995

Dissection: *Reinkaos*, Black Horizon Music, 2006

Emperor: *In the Nightside Eclipse*, Candlelight Records, 1994

Jerusalem: *Jerusalem*, Prim Records, 1978

Jerusalem: *Dancing on the Head of the Serpent*, JM Records, 1987

Marduk: *Dark Endless*, No Fashion Records, 1992

Marduk: *Rom 5:12*, Regain Records, 2007

Mercyful Fate: *Melissa*, Roadrunner Records, 1983

Morbid Angel: *Altars of Madness*, Earache Records, 1989

Pantokrator: *Blod*, Rivel Records, 2003

Satyricon: *The Shadowthrone*, Moonfog Productions, 1994
Therion: *Symphony Masses: Ho Drakon Ho Megas*, Megarock Records, 1993
Therion: *Secret of the Runes*, Nuclear Blast Records, 2001
Thyrfing: *Vansinnesvisor*, Hammerheart Records, 2002
Tiamat: *Sumerian Cry*, CMFT Productions, 1990
Tiamat: *Amanethes*, Century Media Records, 2008
Unleashed: *Shadows in the Deep*, Century Media Records, 1992
Veni Domine: *Fall Babylon Fall*, Edge Records, 1991
Venom: *Welcome to Hell*, Neat Records, 1981
Venom: *Black Metal*, Neat Records, 1982
Watain: *Sworn to the Dark*, Season of Mist Records, 2007

Otryckta källor

Liber Azerate, 2002

Tidskrifter och magasin

Battle of Bewitchment Magazine #3, 1995
Close-Up Magazine #4, 1992
Close-Up Magazine #6, 1993
Close-Up Magazine #15, 1995
Close-Up Magazine #52, 2002
Close-Up Magazine #65, 2004
Close-Up Magazine #68, 2004
Close-Up Magazine #106, 2008
Imhotep Magazine #3, 1997
Slavestate Magazine #12, 2004
Terrorizer Magazine #128, 2005

Internetresurser

Dark Lyrics: <http://www.darklyrics.com/>, 20100104
Dragon Rouge: <http://www.dragonrouge.net/>, 20100508
Jerusalem: <http://www.jerusalem.se/>, 20100424
Metal Archives: <http://www.metal-archives.com/>, 20100104
Temple of the Black Light: <http://www.templeoftheblacklight.net/>, 20100507

Appendix: Definition av subgenrer inom extrem metal

För den ovane läsaren kan distinktionen mellan de olika musikaliska stilar som beskrivs i denna uppsats vara otydlig. En översiktlig definition ges här av de huvudsakliga subgenrer som existerar inom extrem metal, för att ge en förståelse för vad de olika begreppen innebär och hur genrerna emellanåt kan flyta in i varandra. Långt mer djupgående beskrivningar finns för den intresserade att tillgå i exempelvis Keith Kahn-Harris *Extreme Metal: music and culture on the edge* och i Albert Mudrians *Choosing Death: the improbable history of death metal & grindcore*.

Thrash metal och *speed metal* har sitt musikaliska ursprung i punk och heavy metal, vilket leder till emellanåt komplicerade riff-och låtstrukturer. Texterna är ofta politiskt medvetna och ställningstagande.

Doom metal hämtar sina musikaliska grundvalar mycket från 70-talets bluesinspirerade band, främst Black Sabbath. Texterna behandlar vanligtvis känsloladdade ämnen, existentiella frågeställningar är inte ovanligt.

Grindcore korsbefruktar punk och thrash metal och det musikaliska resultatet är en hypersnabb ljudmatta som av den ovane lyssnaren kan uppfattas som rent oväsen. Texterna kan behandla vitt skilda ämnen, är ofta politiskt medvetna men lika ofta humoristiska våldsskildringar.

Death metal är en vidareutveckling av thrash/speed metal, men skiljer sig musikaliskt främst från denna genom de vokala insatserna, som i death metal inte längre handlar om ren sång utan om guttural sång, eller med en allmänt accepterad engelsk term, *growl*. Texterna berör i vissa fall religion men handlar ofta om döds- eller skräckteman.

Black metal går musikaliskt lite vid sidan av death metal och hämtar i vissa fall inspiration från klassisk musik, men kan även ha ett mera primitivt uttryck. Sången är inte heller här ren utan skriks fram. Religiösa teman är snarare regel än undantag.